

NOU DIARI DE BUJA,

DEL DIJÓUS 8 JURIÓL DE 1813.

ADELANTAMENTS DE LA CIÈNCIA PORTALETÀRIA
DE L' ANTÓRXA IO.

TÉXTO. Enhorabuena al Padre Strauch.

GLÓSA. Hen merex moltas; emperó cap com aquesta. No se dupta que li han fet favòr: axó es tan cert com s' envèja que li teniu.

T. Llegó el dia tan feliz y provechoso al bando en que servimos.

G. Vóltros formáu bando, partit ó parcialidat; es qui no van cuantra s' article 12 de sa Constitució, son los més, ó la major part.

T. Mas contentos que novias,

G. Vóltros parèx q sou com ets entremesos, ó casar, ó tòcs.

T. Quàtos hemos jurado morir moros como nuestros padres.

G. No, no som moros, ni es nostros pares tampóc. Aquí hey há Fráncé y España, deyan ets entre-passats, per declarár que hey havia contradicció, enomenant primér á Fráncé, qui amb aquesta matèria sol enar devánt España. ¿De quina part sou? *Moros y Cristiáns* deyan també, posant primér es Moros per sa matèxa rahó. ¿De aquí en envánt haurèm de dir *lliberals y catòlics*?

T. Y cerrar los oídos á las sirénas liberales.

G. Sirénas en quant son móstruos, *tránseat*; en quant á atractiu, *negó*. No vos fassèu tanta mercè.

T. Descansa en paz, maestro insigne de las precisiones peripateticas.

G. Com se morirá, descansará en páu, porque en vida há peleat lilegitimament y Déu li donará sa coròna que té promesa á n' es qui agonitzan per sa justicia. Páu interidr no lin falta, *y es pacífics serán enomenats fills de Déu*, per bé que el mon los vitupér amb áltres nòms. A lo *paripatetic* dig, que axó no próva que es fráre no sápia més filosofía modèrna que no éll. Parlám de sa bona.

Diu que axó éran dos lliberáls qui duyan casaca de réy y conversávan de relligiò, de Déu y de sas ánimas, acompañánt una qui tenía entenimént, relligiò, fama, virtut y hermosura. Cóm prou haguéren xerrát intempestivament, sensa tó ni só, ni cáp ni centenér, élla entaulá s' assuntò de s' árt militar, y deya cosas admirábiles, v. g. que Noè desparáva un fuséll sensa pédra foguera, que Sant Pére feya ets exercícis de foc primorosament; que quant Adám havía de desparár un canó de 24, tots es fráres y mónjas d' la ciutat se tapávan sas orèyas per no romándrer xordys &c., &c., &c. Heu deya ab tanta satisfacciò y amb un tó tán magistrál, que aquélls dos l' haguéren d' advertír, puis deya més desbaráts que mots, cóm aquéll qui explicáva l' Encarnaciò dient que l' ángel Gabriél trobá la Vèrge Máre devánt un Sant Cristo qui pasáva el rosári. Ella no s' aturáva per axó, continuánt que es pantalòns de Caím éran de pórtamahò y sa cartutxera de Melquisedéc..... Señoreta, li diguéren, no párl d' axó, en témps de Caím no s' usávan encára pantalòns, ni pórtamahò :: jó dig que si, perque es sástre Nicoláu los hí vá fér d' unas foldetas de sa sógre de Sant Pére... Cáll, per amòr de Déu, Vm. perdría tot es crèdit, si colcú la sent. Aquí élla molt sèria digué: es faèls hán de creurer: si volen disputár de relligiò sens èsser teòlegs, no farán més que mesclár còls en caragòls axí cóm jó. Vms. qui son militárs diuan que no hem tóca parlár de lo que no he estodiát. Però jó qui som católica dig, que es séu consèll es tán acertát, que no sóls l' hán de dár; sinò que també l' hán de prender per si. Calláren tots, es cuénto s' acabá, y qui el referèx, cóm vá èsser mórt, féu testamént, y per falta d' infánts máscles, instituí y cridá herèvas s' Auba y s' Antórxa, y per mórt d' aquéstas, á tots es seus amics y benéfactòrs. Punt y bástá. Axó es just, y vuy matéx já pót prender cada cuál sa párt que li tóca.

PROPÓSIT CARABÁSSA.

Lo que s' Aá calumnía á n' el P. Vélez per fér odiòs es sacramént de sa Penitència, y es fálts testimoní que pósa á alguns sacerdot's un papér qui se diu *Política*.

Eclesiástica, calumnias y fálso testimónis publicáts per Miquèl Diumènja, y rebututs en càsa de Brussí ño parexen s' arenga ô conversaciò de sa dáma militar? ô còm sa pláctica que féu es Vicári de Xadrna, llogarèt d' es Duc de Medina-Cæli, es dia de Sant Bernát, quánt deya que aquèst Sant fone fràre de la Mercè, y citáva â Sant Guiém còm â intérprete de la Sagrada escriptura? ; Que hómós de bé hájan de confutar tals grosserías, forrádas d' impiedát, y axó en tèrra de católicos! ; O España! ; O Mallórca! qui no plóra!

CRÍTICA D' ES DIÁRI VÉY, SEGUÍNT SAS PROÈSAS D' UN DESCALSÈT.

*È hi pèga ungládas in fólio, y la se pássa pe
sa garróva.*

En es núm. 6 tom. 2. *Amic de sa veritat* el me cláva â un ab tantas tátxas, que no se pót bategár. Que li ensenñas de teología, no sería tán llétj; però un fràre haver d' enseñar de lleis de sa Constituciò política española â un jutge!!! fèrlhí veurer no un punt escapát, (que Homéro y tót cólca pic s' adórm) sinò carréras y més carréras y un camína caminarás de desbaráts qui no acabán máy.....¿que há estodiát en Caifás, ô Póns Pilát? En certa ocasiò repará Quevédó que alguns practicánts de medicina seguían es curs de lacáyos y tractánt més ab sas mulas que en sos doctòrs, s' agraduávan còm un mác, y digue: *si d' aquésés se fán aquésés áltres, já no estrán que aquésés áltres mos desfásen â nóltros*. Axó es còm sá cansò d' un mut qui cantáva, un sord qui escoltáva y un cègo qui miráva ab dissimúlo. Jó no dig que un jutge no sápiá de lleis; però que no vulla sabrer més qu' éllas. Já bástá que las obeyèsca; més no las há de fèr obeír, perque sas lleis no son fràres.

ergo corpora coelestia sunt generatióni & corruptiÓni obnoxia.

Bóns estám áre en sos llatíns â n' es cóll. Ni ván llatíns, ni de llatíns. Axó es còm un qui per obsequiár una señorèta delicáda de ventrèy, la convidáva â veurer fèr anatomía d' un presidári qui éra mórt de cólica sense po-

der romprer ni per dalt, ni per sas canals de Don Qui-
cote. Lámon Pére vos parláu llatí ab sos qui no vos póden
respóndrer, y per clóurer es márrro, afagiú molt satisfét.

*Encára que pajès hé estodiát y sé fér silogismes en
Frissessomórum.*

Aquést cóm que sia térme d' invocaciò de dimónis. Al-
mánco s' assèmbra à n' aquélis de *Eglemátis*, *Catapócia*,
Clister, *Glés* ò *Bolános* y *Errhina* qui, si no mént un es-
pañól, vólen dir *llepar*, *pindolas*, *xiringa*, *cála*, y *amo-
cársè*, qui no merèxen lletre majuscula en sabrer lo que
significan. Enèm sèrios. Encáre que s' *Auba* sia nóm de
cós celestíal, axí matéx está à tir de la tèrra. S' *èya èrgo*
de sa *sálve* vál més que tots quántis d' *èrgos* puga dir un
pajès. Ni hey há tál silogisme en *Frissessomórum* en tot
es diári de Buja, ni llum del cèl en tota aquèsta *Auba*.

Jó resòlg

Y ¿hás contát en tothóm? Vuy en dia hey há més
doctòrs que malálts.

que s' Aurdra es molt bona,

Segòns perque. Per afrencesar, *Concèdo*: ¿Sábs que vál
dir *Concèdo*? Já t' ho diré à s' orèya es dia de S. Gornáls.
Per españolitzár. *Nègo* y *renègo* sensa renegar. Ocasions hey
há que es renegáts arrepenitís, axí matéx se condámnan.
¿Bóna? Molt bona? Jó diré perque es bona, diént es
méu parèr, *salvo merióri* &c.

Es bona per acreditar es bóns superiòrs, es bona cóm
es 200 llibres que s' atrevít herétge Juan de Hus havia
publicát y corrián per sas províncias de Boèmia amb una
contradiciò semblánt à sa de s' Auba. ¿Y que féu Subi-
cono arcabisbe de Prága? Maná que tots 200 los cremás-
sen es mitx de plássá. Passá péna, sofrí sa mála lléngo
d' ets herétges, y sa desvergoñida insolència de tánt mála
gént li doná molts de máls ráto. Emperó éll triunfá, y la
mórt y tot no pogué borrar sa séua bona memória ni sa séua
fáma. En llóc séu entrá el citát Albico, qui no tenja gána de
sufrir sas picardías d' aquélis desbocáts, los dexá fér y pren-
gué tánt de cós sa pérfidia de Juan Hus que ets séus mèstres
es Valdénses y Viclefístas no adelantáren tánt cò es dexèbble.

EN LA IMPRENTA DE SEBASTIÁ GARCÍA.

NOU DIARI DE BUJA,

DEL DIUMENJA 11 JURIÓL DE 1813.

CRÍTICA D' ES DIARI VÉY.

Polybio diu que es util alabár s' *história*, quánt comensa éll â escriurer sa de Roma devés 150 áns abáns d' es nexemént de Cristo. S' *história* de Mallórca diu que es disápte de Pásco â cêrta bánda se cremáren Aáns en llóc de Judas. Nigù té motíu d' oféndrersè d' una *história*, y tothóm pót apèndrer.

perque si diuan que put â heregia opórtet hereses esse:

¡Ha mallorquíns! Vóltros heu acreditát aquélla fe, que máy havia patít tant cóm ára. Já sabèu que el dimóni há aparegut en forma de dóna, ô alménos de famélla. Cóm â serp en el paradís, cóm â prostitúta en s' Apocalípsi. Emperó máy cáp ángel há pres tal figura. Ets ángels óbran ab fortalèsa y valòr. Sa priméra dóna enganá es primér hómo: no sa fórsa; sinò sa máfia féu poderòs es sèxo frágil. Beya, Auba, Antórxa póden ser dimónis; però jó sé cêrt que no son ángels. ¿Veyáu aquéstas faméllas si ténen cólca bulto llargarút y entorsillát, demunt es polsos? Miráu si hey há cosa d' es feristól de Sant Lluç? Are setmanáris, amichs de la veritát, &c &c son hómós, y lámón Pére y tot qui la diu gróssa, encára que no es éll, sinò Sant Páu, qui assegúra que convénen sas heregias per sabrer qui es fórt y qui flux, y qui está mitx figa mitx rém. Ara sabrèm de qui mos hem de gordár. Es vént s' hen du sa páya y es grá román. Que desèrten es faèls de nóm y no pus. Si, convé qu' hey hája gresóls y fóc per sabrer lo qu' es ór y lo qu' es escória: convé que fásse vént per fèr volár sa páya y dexár es grá net: convé que se conègan es dolénts y axí es bóns se gordarán d' élls.